

Strategi for bærekraft ved UV fakultetet – forskning

Høsten 2021 etablerte UV Fakultets dekanat en arbeidsgruppe som fikk som mandat:

- Identifisere eksisterende forskningsområder og tema ved UV knyttet til bærekraft
- Identifisere områder for videre utvikling innen
 - o Konkrete forskningstema
 - o metode
 - o tverrfaglighet
 - o innovasjon
- Utvikle strategier og praktiske løsninger for å stimulere til samtale og samarbeid mellom forskere, forskningsprosjekter og forskergrupper, også med tanke på eksterne utlysninger knyttet til blant annet Forskningsrådet og Horisont Europa¹.
- Foreslå tiltak som styrker samarbeid med eksterne aktører, globalt og lokalt, og med praksisfeltene
- Vurdere tiltak inn mot PhD-utdanningen som styrker bærekraftsperspektiver i forskerutdanningen
- Vurdere tiltak som gir sammenheng mellom undervisning og forskning, og mellom forskning og mellom forskning og kunnskap i bruk (se egne beskrivelser).

Basert på dette mandatet fokuserte arbeidsgruppen for forskning på tre hovedområder:

- Forskningsområder ved UV knyttet til bærekraft: Eksisterende områder og områder for videre utvikling
- Utvikling av forskningsprosjekter, innovasjon, og samarbeid for bærekraft
- Forskning, bærekraft og yngre forskere

I denne oppsummeringen presenterer vi strategien for en empirisk undersøkelse og noen foreløpige observasjoner for hvert av de to første områdene. Det tredje området om yngre forskere er under utvikling og beskrives ikke i dette dokumentet.

Forskningsområder ved UV knyttet til bærekraft: Eksisterende områder og områder for videre utvikling

For å kunne identifisere både eksisterende forskningsområder og forskningsområder for videre utvikling knyttet til bærekraft, har vi gjennomført en kartlegging av eksisterende forskning som gjennomføres eller som har blitt gjennomført ved fakultetet, og gjennomført en undersøkelse av ulike områder som et bredt bærekraftbegrep for utdanningsforskning kan omfatte. Mer konkret har vi:

- Utviklet et spørreskjema og gjort oppfølgingsintervjuer som kartlegger UVs forskning og forskeres erfaringer, opplevde utfordringer og utviklingsmuligheter innenfor forskning knyttet til bærekraft.
- Gjennomført en litteraturgjennomgang, samt analysert betydning av utdanningsforskning i FNs klimapanel sine rapporter.

¹ Horizon Europe Strategic Plan 2021-2024

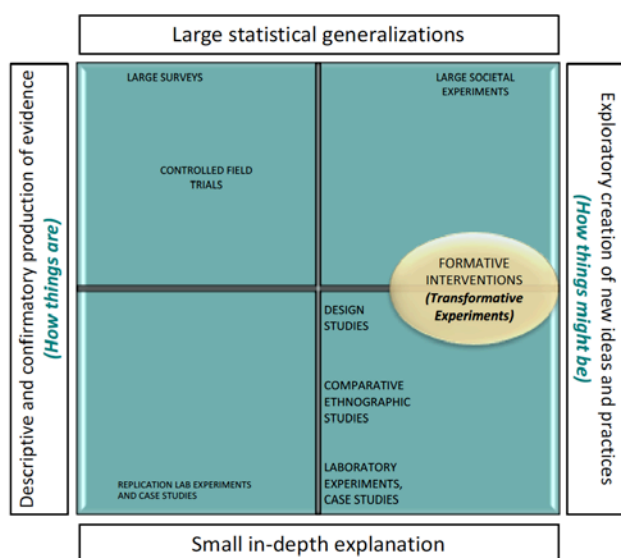
https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/research_and_innovation/funding/documents/ec_rtd_horizon-europe-strategic-plan-2021-24.pdf.

Kartlegging av forskning, forskeres erfaringer, opplevde utfordringer og utviklingsmuligheter knyttet til bærekraft

Arbeidsgruppen for forskning har i samarbeid med arbeidsgruppen for utdanning utviklet et spørreskjema våren 2022 med siktemål å kartlegge forskningsresultater, erfaringer, og opplevde utfordringer og utviklingsmuligheter knyttet til temaet bærekraft. Etter hvert bestemte gruppene seg for å utvide dette arbeidet til å omfatte et forskningsprosjekt, som ble godkjent av NSD. Spørreskjemaet ble sendt ut i mai 2022 og per 16 juni har 43 vitenskapelige ansatte svart. Spørreskjemaet kartlegger blant annet forskeres primære forskningsområder, og i hvilken grad de har gjennomført forskning som enten direkte eller indirekte tar opp bærekraftsspørsmål. Undersøkelsen kartlegger hvilke temaer som har blitt forsket på, antall og tittel på publikasjoner, og forskningsprosjekter som tar opp bærekraft, både i søknader og i realiserte prosjekter. Gjennom åpne spørsmål gir spørreskjemaet også mulighet til å få innsikt i ulike måter å forstå begrepet bærekraft på, samt mål og ambisjoner for fokus på «bærekraft» i utdanningsforskning og undervisning. Spørreskjemaet lar respondentene velge om de vil delta i et oppfølgingsintervju som skal bidra til å kartlegge ulike måter å forstå «bærekraft» på, samt utfordringer og muligheter som forskere ser i forhold til utdanningsforskning knyttet til bærekraft. Det er også et viktig mål å kartlegge hvordan forskere har formidlet forskningsresultater til ulike aktører utenfor sine forskningsmiljøer, og vi ser derfor på hvilken form ny kunnskap er formidlet i, om det har vært overveiende rent vitenskapelige eller mer populærvitenskapelige former for formidling. Vi jobber for tiden med analysene og skal kunne vise noen få trender i 20. juni-seminaret.

Litteraturgjennomgang og analyse av FNs klimarapport

For å kunne kontekstualisere innsiktene som vi får fra undersøkelsen beskrevet ovenfor trenger vi en oversikt over felt der utdanningsforskning er relevant for forskning. Det gjør vi gjennom en litteraturgjennomgang. Gjennomgangen har hjulpet oss til å identifisere mulige temaer som utdanningsforskning kan dekke, men også ulike typer mål forskningen kan ha i møte med bærekraftutfordringene. Her har vi brukt en heuristisk modell som hjelper oss til å plassere forskjellige typer forskningsmål.

Adapted from Virkkunen and Newnham (2013).

X-aksen setter opp et kontinuum, fra forskning som fokuserer på å produsere evidens og beskrivelser av hvordan forskjellige forskningsobjekter (e.g. en visst undervisning praksis), til forskning som setter søkelys på og integrerer bærekraft som innovasjon. Begge typer forskning er viktig og nødvendig.

Når vi bruker modellen som linse for å analysere hvilken rolle utdanningsvitenskapen har i politiske prosesser—som for eksempel ved å analysere hvilke forskningskilder har blitt tatt opp i FNs klimarapport—finder vi at majoriteten av forskningen kommer fra forskning som beskriver hva situasjonen «er» (venstre side av diagrammet). Imidlertid er det mye forskning i utdanningsvitenskap, også på UV-fakultetet, som ser på pedagogiske eller utdanningsrelaterte innovasjoner som sitt forskningsobjekt. Det blir viktig å sørge for at begge typer forskning utvikles på fakultetet og at nyskapende tilnærminger som fokuserer på innovasjon og medforskning også bidrar til policymaking og den grønne omstillingen.

Utvikling av forskningsprosjekter, innovasjon og samarbeid for bærekraft

For å kunne utvikle strategier og praktiske løsninger for å stimulere til samtale og samarbeid mellom forskere, forskningsprosjekter og forskergrupper—med tanke på eksterne utlysninger, men også på tiltak som styrker samarbeid med eksterne aktører og med praksisfeltene—har vi gjennomført:

- Spørreskjema og intervju med relevante eksterne aktører
- Kartlegging av finanseringsmuligheter knyttet til bærekraft

Spørreskjema og intervju med relevante eksterne aktører

Bidrag og relevans fra utdanningsforskning til bærekraft kan forsterket gjennom samarbeid med eksterne aktører med tanke på å skape nye forskningsmuligheter og felles prosjekter lokalt og globalt. Vi har utviklet et spørreskjema med åpne spørsmål og opplegg for intervju om perspektiver på utdanningsvitenskap og mulighetsrommet for samarbeid rettet mot eksterne aktører. Hensikten er å få et blikk utenfra om utdanningsvitenskapens rolle og mulighetsrom. Aktører som har blitt kontaktet eller som skal kontaktes inkluderer Kommunesektorens Organisasjon, Natur og Ungdom, Fremtiden i Våre Hender, Klima og Miljødirektoratet, Utdanningsforbundet, Finans Norge, CICERO.

Kartlegging av finanseringsmuligheter knyttet til bærekraft

Kunnskap om hvordan utdanningsvitenskapelig forskning, innovasjon og formidling kan finansieres er relevant for UVs strategiarbeid. Vi går ut fra at UVs bærekraftstrategi vil ha en varighet over en god del år. Det er imidlertid vanskelig å si noe konkret om relevante utlysninger ut over de kommende par årene. Det er enklere å si noe om tendenser i fokusområder i forskningsfinansieringen både hos EU og hos NFR. Porteføljeplaner hos NFR danner rammene for fremtidige utlysninger innen de respektive porteføljene. UV har vært aktivt med i innspillsrunder på alle (relevante) porteføljeplaner og har ledet innspillsarbeidet knyttet til Utdanning og kompetanse. Innretningen på Horisont Europa også lagt, hvilket gir oss mulighet til å anta noe også om hvilke temaer vi kan forvente utlysninger på fremover.

Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning er en viktig premissleverandør for Forskningsrådet. I Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning 2019 – 2028 innledes kapittelet «Utviklingstrekk og nye perspektiver» med nettopp bærekraftsmålene og det grønne skiftet. SSH-perspektiver generelt, og utdanning spesielt, fremholdes som avgjørende for å nå målene satt i Parisavtalen. I tillegg er det både i EU og hos NFR et sterkt – og økende – fokus på bærekraft slik de formuleres gjennom FN's Sustainability Goals (bærekraftsmål). Vi har derfor tatt utgangspunkt i FNs 17 bærekraftsmål når vi har gjort en gjennomgang av NFRs og EUs utlysninger som er av relevans for UV.